

**ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ KOLEKSİYONUNDA YER ALAN BİR
POSTHUMOUS III. ALEKSANDROS SİKKESİ: PRICE 645 (ASTIBUS?,
PAIONIA)**

*A POSTHUMOUS COIN OF ALEXANDER III FROM ALANYA ARCHAEOLOGY
MUSEUM: PRICE 645 (ASTIBUS?, PAIONIA)*

Ömer TATAR*

*Geliş Tarihi: 13.03.2023
(Received)*

*Kabul Tarihi: 09.10.2023
(Accepted)*

ÖZ: Pamphylia'nın en doğuda konumlu kentlerinden Korakesion'un üzerinde kurulmuş Alanya ilçesinin arkeoloji müzesi sikke koleksiyonunda yürütülen çalışmalarda 115 krali Makedon sikkesi tespit edilmiştir. Bunlar içerisinde 69 adet gümüş sikke yer almaktadır. Balkan Yarımadasındaki, Paionia bölgesinden zor alım yoluyla müze koleksiyonuna kazandırılan bir örnek bilhassa ilgi çekicidir. Söz konusu olan güncel literatürde MÖ. 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen ve Paionia kralı Audoleon'un darp ettirdiği düşünülen sikkelerden bir emisyonu ait örnektir. III. Aleksandros döneminin temel gümüş sikke ikonografyası ile kralın adını taşıması nedeniyle *posthumous* niteliktedir. Küçük Asya'da ele geçen askeri hareketlerle alakalı definelerde de örnekleri karşımıza çıkan bu sikkenin darp edildiği coğrafyadan oldukça uzak olan Kilikia'da dolaşım göstermesi büyük olasılıkla MÖ. 3. yüzyılın boyunca bölgenin Ptolemaioslar ile Seleukoslar arasında el değiştirmesine neden olan Suriye savaşları ile alakalı olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Alanya Arkeoloji Müzesi, krali Makedon sikkeleri, Pamphylia, Paionia

ABSTRACT: During the research of the present author in the archeology museum of the Alanya district, where Korakesion, one of the eastern cities of the ancient Pamphylia region, is located, 115 regal Macedonian coins have been identified. 69 of them are silver issues. Among them, one specimen from Paionia region of Balkan Peninsula is notably interesting. This is the specimen of an emission among the coins dated to the first quarter of the 3rd century BC and thought to have been minted by Audoleon, the king of Paionia. As it carries the basic silver coin type of Alexander III and bear the king's name, it is a *posthumous* silver coin. We also know specimens of this coin in hoards from Asia Minor. The circulation of this coin in Cilicia, which is quite far from the territory where it was minted, must be related to the Syrian wars, which caused the region to change hands between the Ptolemies and Seleucids during the 3rd century BC.

Keywords: Alanya Archaeology Museum, regal Macedonian coins, Pamphylia, Paionia

* Araş. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, omertatar@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5644-2188

OPEN ACCESS

© Copyright 2023 Tatar

EXTENDED ABSTRACT

Coin collections of the museums of Pamphylia and Cilicia regions in southern Asia Minor include high number of regal Macedonian coins, both silver and bronze. A numismatic survey was carried out in Alanya Archaeology Museum in 2020 as a part of a larger project which aims to better understand the circulation of regal Macedonian coins in Pamphylia and Cilicia regions. Alanya, Korakesion in antiquity, is located very close to the border between Pamphylia and Cilicia. In fact, sources on the subject, both ancient and modern, sometimes include it in Pamphylia and sometimes in Cilicia. For this reason, its coin collection is expected to include specimens from both regions, making this material even more interesting. In the museum collection, 115 regal Macedonian coins have been identified during the research. Among them, 69 are silver coins and 46 are bronze issues. As a small part of these coins are exhibited, unfortunately, it was not possible to study and examine them. Nevertheless, 50 silver coins, most of which are of Macedonian and Asia Minor origin, were studied and one specimen was more notable amongst. It is a silver tetradrachm struck by Audoleon, sovereign of Paionia region in the late 4th and early 3rd century BC. It was included in the museum inventory in 2007 as confiscated from a smuggler. Unfortunately, the inventory register does not record any information about the provenance of the specimen. The main subject of this paper is to introduce this specimen with previous literature and discuss its circulation in the region.

In fact, this silver tetradrachm is not a regal issue but a *posthumous* Alexander in the name of deceased king with its popular types. The main purpose of the production of such *posthumous* coins is solely related to the demand of the market, either for military or commercial reasons. There are 18 different emissions of silver which Audoleon struck in the name of Alexander the Great between c. 300-286. While early in the literature they were attributed to different parts of the Hellenistic Macedonia as well as Asia Minor, eventually it was comprehended thanks to the studies by H. Seyrig (1963) and N. M. Waggoner (1983) that it was Audoleon who struck these *posthumous* silvers based on Audoleon's own silvers with the same coin type but in his name. This attribution was widely accepted and followed by other scholars who studied the subject, such as G. Le Rider and M. J. Price. However, mint place still remains controversial. Damastion, which previously struck regal Paionian coins, and Astibus, political center of the period, stand out as the most plausible candidates.

Although it is not extraordinary to find such an Alexander silver in a distant land, this specimen is particularly interesting as it comes from a very distant territory and does not circulate in high number in Asia Minor and only a few specimens are known from some hoards. Armenak, Meydancikkale and Kirazlı hoards found at different parts of Asia Minor include specimens of these issues. In order to better understand its circulation and possible answers to its provenance, these hoards are studied. As a result, the main conclusion is related to the military conflicts of the Hellenistic period. As Meydancikkale hoard, in which there are 11 specimens of Audoleon silvers, was not found in a region far away from Alanya, -found in Gülnar district of Mersin-, it comes to mind that just like the specimens in this hoard, which is thought to be hidden during a Seleucid attack against Ptolemaic garrison, the silver tetradrachm in Alanya Archaeology Museum might have arrived due to similar military reasons as Pamphylia and Cilicia regions witnessed constant military conflicts until the early

2nd century BC. Studying the numismatic material of Pamphylian and Cilician regions will surely enrich such comments and let us understand the scheme of things better.

1. GİRİŞ

Bir doğu Pamphylia kenti olan Korakesion, bölgenin en doğusunda Pamphylia-Kilikia sınırına yakın bir coğrafyada yer alır.¹

Yerleşim bugün Antalya ilinin önemli ilçelerinden biri olan Alanya kent merkezinin altında kalmıştır. Kentin adı Hellenistik dönemde Seleukoslar ile Ptolemaioslar arasında bilhassa Kilikia ve Pamphylia'da süregelen çatışmalar vesilesiyle karşımıza çıkarken, yazılı kaynaklarda MÖ. 2. yüzyıldan itibaren daha sık görülmeye başlar. Bu tarihten itibaren, Roma devrine kadar otonom bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır.²

Korakesion'un bir sınır kenti oluşu ister istemez üzerinde inşa edilmiş olan Alanya Arkeoloji Müzesi sikke koleksiyonunu ilaveten önemli kılmaktadır. Zira müze yetki ve sorumluluk alanı Alanya, Gazipaşa ve Gündoğmuş ilçelerini kapsamaktadır ve bu bağlamda hem antik Kilikia hem de Pamphylia'dan müze koleksiyonuna eser gelebilmektedir. III. Aleksandros ve ardıllarının idaresinde kalan Pamphylia bölgesindeki Makedon askeri varlığını numismatik verilerle ateste etme adına giriştiğimiz çalışmaların bir parçası olarak bölgenin en doğusunda yer alan müzede 2020 yılında bilimsel araştırmada yapılmıştır. Bu kapsamda müze envanterine kayıtlı 115 krali Makedon sikkesi etüt edilmiştir. Bu sikkelerden 21 adetini teşhirde olmaları nedeniyle doğrudan çalışma şansı olmamıştır. 94 sikkenin 50'si gümüş, 44'ü bronzdandır. İçlerinden biri hem çok uzak bir coğrafyada basılmış olması hem de Küçük Asya'da nadiren görülmesi adına ayrıca ele alınması gerektiğinden bu makalenin konusunu oluşturmaktadır.

¹ Korakesion, iki bölgenin sınır noktasında yer alması nedeniyle hem antik hem modern kaynaklarda kimi zaman Pamphylia kimi zaman Kilikia kenti olarak kabul edilmektedir. Örneğin Pseudo Skylax (101. 75) yerleşimi bir Pamphylia kenti olarak sayarken Livius (33. 20. 4-6), Strabon (14. 4. 2; 5. 2) ve Plinius (*Nat.* 5. 93; 98) Kilikia Trakheiası içerisinde konumlandırır. Konu üzerine ayrıntılı bilgi ve literatür için bkz. Hansgerd Hellenkemper, Friedrich Hild, *Tabula Imperii byzantini 8: Lykien und Pamphylien*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2004, s. 587-594; Gaetano Arena, *Città di Panfilia e Pisidia sotto il dominio romano: continuità strutturali e cambiamenti funzionali*, Edizioni del Prisma, Catania, 2005, s. 114-115.

² Korakesion'un Hellenistik dönem tarihine dair ayrıntılı bilgi ve literatür için bkz. Hansgerd Hellenkemper, Friedrich Hild, *Tabula Imperii byzantini 8: Lykien und Pamphylien*, s. 587.

2. ALANYA ARKEOLOJİ MÜZESİ'NDEKİ ÖRNEK ÜZERİNE

Söz konusu sikke 2007 yılında Alanya ilçesi Konaklı mahallesinde ikamet eden bir şahıstan müsadere yoluyla alınmış ve müze koleksiyonuna kazandırılmıştır.³ Buluntu yeri bilinmeyen sikke III. Aleksandros *posthumous* darplarından olup tetradrahmi birimindedir. Sikkenin ön yüzünde sağa dönük aslan postlu Herakles başı, arka yüzünde tahtta sola dönük oturur vaziyette, sol elinde asa, sağ elinde kartal tutan Zeus tasvir edilmiştir. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ lejandı taşıyan bu emisyonun arka yüzünde sol boşlukta çelenk sembolü yer alır. Darp yeri ise tartışmalıdır. Güncel literatürde yak. MÖ. 300-286 arasına tarihlenen söz konusu sikke, günümüzde Kuzey Makedonya ile Kosova'yı içine alan coğrafyaya tekabül eden Paionia bölgesi kentlerinden Astibus'a bazen de Damastion'a atfedilmektedir.

18 farklı emisyonu bilinen⁴ Astibus darpları konuyla alakalı literatürde ilk olarak karşımıza Müller tarafından hazırlanan katalogda çıkar. Bu yayında söz konusu darplara ait 3 emisyon Müller tarafından yorumlanmış, içlerinden ikisi Akanthos (n. 154=Price 1991: n. 644) ve Herakleia (Ionia)'ya (n. 1066=Price, 1991: 654)'ya atfedilmiştir.⁵ Müller üçüncü emisyon için bir darphane önerisinde bulunamadığından söz konusu sikkeler için belirsiz (n. 826=Price, 1991: n. 646) başlığını uygun görmüştür.

Bu *posthumous* nitelikteki gümüş sikkeleri ilk defa Paionia'ya atfeden ise H. Seyrig olmuştur. Yazar, çalışmasında toplam 6 farklı emisyonu yer vermiştir.⁶ Bu sikkelerin ön ve arka yüzünde tespit ettiği, Paionia kralı Audoleon'un⁷ kendi adını taşıyan aynı ikonografyaya sahip sikkeleri⁸ ile kalıp ilişkisine istinaden Paionia'ya

³ Bu sikkeyle beraber tarihi değeri olan, Antik Çağ'dan Orta Çağ'a kadar tarihlenen eser ele geçirilmiştir. Bu bilgileri benimle paylaşma nezaketini gösteren Ş. Sezer'e teşekkür ederim.

⁴ Bu sikkeler için bkz. Martin Jessop Price, *The Coinage in the name of Alexander the Great and Philip Arrhidaeus*, Vol. I-II, Swiss Numismatic Society, Zürich, 1991, n. 643-660.

⁵ Ludwig Müller, *Numismatique d'Alexandre le Grand, suivie d'un appendice contenant les monnaies de Philippe II et III*, Münzen und Medaillen A.G., Copenhagen, 1855.

⁶ Henri Seyrig, "Monnaies hellénistiques, 2. Royaume de Peonie", *RN*, Cilt 5, 1963, s. 12, n. 1-6.

⁷ III. Aleksandros'un komutanlarından Audoleon, MÖ. 310 civarı, artık vasal değil bağımsız bir krallık olarak karşımıza çıkan Paionia bölgesinin yeni kralı olarak babası Patraos'un yerini almış ve yak. MÖ. 282'deki ölümüne kadar kral olarak kalmıştır. Paionia Krallığı ve Audoleon üzerine ayrıntılı bilgi için bkz. Irwin Merker, "The Ancient Kingdom of Paionia", *Balkan Studies*, Cilt 6, 1965, s. 35-46.

⁸ Audoleon adını taşıyan III. Aleksandros tipli gümüş sikkeler için bkz. Nancy M. Waggoner, "Another Alexander Tetradrachm of Audoleon", Eds. P. Naster, S. Scheers. *Sludia Paulo Naster Oblata 1: Numismatica Antiqua*, Peeters, Leiden, 1982, s. 99-104. Ayrıca bkz. M. Jessop Price, *The Coinage in the name of Alexander*, lev. CLVII.G; Peter Thonemann, *The*

ve Audoleon dönemine atfetmiştir.⁹ Bu sikkelerden Paionia’da ele geçen bir define içerisinde de mevcuttur.¹⁰ Seyrig, bu sikkelerin darp yeri olarak da krali darphane olarak bilinen Damastion’u önerir.¹¹ Mevzubahis 6 emisyonun içerisinde 2’si daha evvel Müller’in darp yeri önermediği ve Herakleia’ya atfettikleridir. Bu kıymetli çalışmada da burada ele alınan arka yüzünde çelenk sembolü emisyonun bulunmamasıdır. Kısa süre sonra konuyu tekrar bir değerlendirmeye tabi tutan Le Rider, Seyrig’in bu atfının oldukça ikna edici temellere dayandığını ifade eder.¹² Le Rider’in de dile getirdiği üzere Audoleon kendi adını taşıyanları iç piyasada, *posthumous* Aleksandros sikkelerini dış ticarete kullanmış olmalıdır.¹³

Paionia’ya atfedilen darpları kapsamlı bir biçimde ele alan N. M. Waggoner olmuştur. Temel konusunu kral Audoleon’un III. Aleksandros adını taşıyan gümüş sikkelerinin oluşturduğu söz konusu çalışmada, çelenk sembolünün de aralarında bulunduğu tüm emisyonlar bir araya getirilmiştir.¹⁴ Burada, daha evvel Seyrig’in öne sürdüğü kalıp ilişkisi tasdik edilmiş, yeni örnekler de ilave edilerek 18 farklı emisyonu ayrılan III. Aleksandros tipli bu *posthumous* sikkeler Paionia’da kral Audoleon dönemi darbı olarak literatürdeki yerini almıştır. Waggoner darp tarihi olarak yak. MÖ. 300-287/86 arasını önerirken kesin bir darphane önerisinde ise bulunmaz.¹⁵

M. J. Price III. Aleksandros ve ardılı III. Philippos adını taşıyan sikkeler üzerine hazırladığı, bugün hala temel referans kaynağı olarak kullanılan katalogunda, önceleri Seyrig tarafından ortaya koyulan ve Waggoner’in çalışmasıyla kesin bir biçimde tespit edilen Paionia atfı ile kral Audoleon dönemine yapılan tarihlendirmeyi takip ve tasdik ederken, Waggoner’in aksine, darp yeri olarak spesifik bir öneride bulunan Price, soru işareti ile bölgenin politik başkenti olan

Hellenistic World: Using Coins as Sources, Oxford University Press, Cambridge, 2015, s. 31-32.

⁹ Henri Seyrig, “Monnaies hellenistiques”, s. 12-14. Söz konusu definenin ayrıntılı dökümü için bkz. *IGCH* 448.

¹⁰ Henri Seyrig, “Monnaies hellenistiques”, s. 9 = Martin Jessop Price, *The Coinage in the name of Alexander*, n. 657.

¹¹ Henri Seyrig, “Monnaies hellenistiques”, s. 14.

¹² Georges Le Rider, “Numismatique grecque”, *École pratique des hautes études. 4e section, Sciences historiques et philologiques*, Annuaire 1970-1971, 1971, s. 250-251.

¹³ Georges Le Rider, “Numismatique grecque”, s. 251. *Posthumous* III. Aleksandros darplarının böylesi kullanımını Audoleon darpları ile birlikte genel olarak ele alan çalışma için bkz. Georges Le Rider, “Les deux monnaies macédoniennes des années 323-294/290”, *Bulletin de correspondance hellénique*, Cilt 117, 1993, s. 491-500.

¹⁴ Nancy M. Waggoner, “Further reflections on Audoleon and his Alexander mint”, *RBN* Cilt 129, 1983, s. 5-21.

¹⁵ Nancy M. Waggoner, “Further reflections on Audoleon”, s. 18-21.

Astibus'u önerirken krallığın daha evvelki dönemlere ait sikkelerini de darp ettiği bilinen Damastion darphanesini diğer ihtimal olarak sayar.¹⁶ Geline noktada konu üzerine literatür bu gümüş sikkelerin Paionia kökenli olduğu ve Audoleon tarafından darp edildiği hususunda mutabıktır. Tartışmalı olan ise anlaşılacağı üzere sikkelerin darp yeridir. Şu an için kesin bir kanya varmanın güç olduğunu ifade etmek gerekir.

Audoleon'a atfedilen tetradrahmilerin Küçük Asya'daki dolaşımına göz atacak olursak, az da olsa örneklerini antik sınırlar göz önünde bulundurulduğu Phrygia bölgesinde ele geçtiği düşünülen Armenak (*IGCH* 1423),¹⁷ Pontos'ta ele geçen Kirazlı (*IGCH* 1369) ve Kilikia'da ele geçen Meydancikkale (*CH* VII, 80; *CH* VIII, 308; *CH* X, 269; *EH* I, 55) definelere bilmekteyiz. 1927 yılı civarında ele geçen Armenak definesi içerisinde krali Makedonların yanı sıra Lysimakhos ve Seleukos gümüşlerinin de yer aldığı yaklaşık 2000'e yakın gümüş sikkeden meydana gelmektedir.¹⁸ Makedon sikkeleri özelinde darphane dağılımı, Makedonya'dan Küçük Asya'ya ve Suriye-Fenike'ye geniş bir kapsama sahiptir. Küçük Asya'nın kuzeyinde, Phrygia yakınlarında ve MÖ. 270'lerde Galatların bölgedeki işgali esnasında gömüldüğü düşünülen Armenak definesi içerisinde Paionia'ya atfedilen gümüşlerden 4 adet bulunmaktadır.¹⁹ Pontus bölgesinde bulunana gelecek olursak günümüzde Amasya ili sınırları içerisinde kalan Kirazlar'da 1939 yılında ele geçtiğini bildiğimiz ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne intikal etmiş 835 parçalık define içerisinde 1 adet de Audoleon darbi posthumous Aleksandros gümüşü yer alır. Definenin geri kalanı ağırlıkla III. Aleksandros gümüşlerinden oluşmaktadır.²⁰ Sonuncusu ise 1980 yılında Kilikia bölgesinde Meydancikkale'de yürütülen arkeolojik kazılar sırasında ele geçen Meydancikkale-Gülner definesidir ve büyük bölümünü krali Makedon ve Ptolemaios darplarının meydana getirdiği 5215 gümüş

¹⁶ Martin Jessop Price, *The Coinage in the name of Alexander*, s. 151. Damastion darbi sikkeler için bkz. Hugo Gaebler, "Zur Münzkunde der paionischen Könige – die Lage von Damastion und Pelagia", *ZfN*, Cilt 37, 1927, s. 223-253.

¹⁷ Kesin buluntu yeri bilinmemesine karşın "Adana yakınlarındaki Ermenek'te" bulunduğu bilgisi defineyi piyasaya süren kişi tarafından not düşülmüştür, bkz. Margaret Thompson, "The Armenak Hoard (*IGCH* 1423)", *ANSMN* Cilt 31, 1986, s. 63-106. Yerleşim Mersin ilinin kuzeyinde, Alanya'ya yak. 120 km mesafedeki Ermenek (Karaman iline bağlı) ilçesine tekabül etmektedir.

¹⁸ Margaret Thompson, "The Armenak Hoard (*IGCH* 1423)", *ANSMN*, Cilt 31, 1986, s. 63-106.

¹⁹ Margaret Thompson, "The Armenak Hoard (*IGCH* 1423)", s. 99-102.

²⁰ Georges Le Rider, "Les Alexandres d'argent en Asie Mineure et dans l'Orient Séleucide au IIIe siècle av. J.-C. (c. 275-c. 225) Remarques sur le système monétaire des Séleucides et des Ptolémées", *Journal des savants* 1986, 1986, s. 28; Georges Le Rider, Nekriman Olcay, "Le trésor de Kirazlı (Près d'Amasya) *IGCH* 1369", *Anatolia Antiqua - Eski Anadolu* 1987, 1988, s. 24.

sikkenin içerisinde de 11 adet Paionia'ya atfedilenlerden mevcuttur.²¹ Bunlardan üçü (n. 468-470) Alanya Arkeoloji Müzesi'nde örneği bulunan çelenk sembolü gümüşlerdendir. Bir diğer son dönem define buluntusu "Bilinmeyen Buluntu Yeri" (CH X, 265) başlığı ile yayınlanan, MÖ. 281 civarı gömüldüğü düşünülen, büyük bölümünü III. Aleksandros, III. Philippos ve Seleukos sikkelerinin meydana getirdiği ve içerisinde çok sayıda Küçük Asya kökenli darp bulunan 5000 binin üzerinde gümüş sikke ihtiva eden definedir. 2005 yılında gün yüzüne çıkan ve üç farklı lot şeklinde ticari dolaşımda olan bu define içerisinde Paionia'ya atfedilenlerden 6 adet sikke bulunduğunu görmekteyiz. Bu define üzerine henüz ayrıntılı bir yayın yapılmadığından Paionia sikkelerinin hangi emisyonu ait olduklarını bilememekteyiz.

3. POSTHUMOUS ALEKSANDROS DARPLARI

Burada, *posthumous* III. Aleksandros darplarından da bahis açmak gerekir. III. Aleksandros'un sikke tipini ve kralın adını taşıyan gümüş sikkelerin darbına MÖ. 2. yüzyılın ortalarına değin farklı coğrafyalarda yaygın bir biçimde devam edilmiştir.²² MÖ. 317-280 arası süreçte *posthumous* gümüşleri darp eden, süre gelen savaşları finanse etmek isteyen halefler iken MÖ. 3. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren bu gümüşler sivil bir nitelik kazanmış, bilhassa ödemelerin Aleksandros sikkesi olarak yapılmasını talep eden piyasayı elde tutmak için kentler Aleksandros'un adını taşıyan gümüşler darp etmiştir.²³ Zira, geniş kabul görmüş ve piyasayı domine eden sikkenin arzını devam ettirmek otoritenin de işini kolaylaştırmaktaydı. Öte yandan,

²¹ Alain Davesne, Georges Le Rider, *Gülner II. Le trésor de Meydancikkale (Cilicie Trachee, 1980) I-II*, Éditions Recherche sur les Civilisations, Paris, 1989, s. 465-475.

²² *Posthumous* Aleksandros gümüşlerinin darbi, dolaşımı ve etkileri üzerine ayrıntılı bilgi için bkz. Sophia Kremydi-Sicilianou, Marie-Christine Marcellesi (Eds.), *Les Alexandres après Alexandre: histoire d'une monnaie commune*, Fondation Nationale de la Recherche Scientifique, Institut de Recherches Historiques, Athènes, 2019.

²³ Martin Jessop Price, *The Coinage in the name of Alexander*, s. 74-76; P. Thonemann, *The Hellenistic World*, s. 16-17. Bu talebin hem askeri hem de ticari olduğu anlaşılmaktadır. Bilhassa MÖ. 3. yüzyılın ikinci yarısında Karadeniz ve Küçük Asya'nın kimi kentlerindeki *posthumous* darpların bölgeyi işgal altına alan ve yağmalar gerçekleştiren Galatlara yapılan ödemelerde kullanıldığı düşünülmektedir, bkz. Martin Jessop Price, *The Coinage in the name of Alexander*, s. 75-76; Peter Thonemann, *The Hellenistic World*, s. 32. Bugün Suudi Arabistan'ın doğusunda yer alan Gerrha kentinin yak. MÖ. 230-220 arasına tarihlenen *posthumous* sikkelerinin darp maksadının ise Seleukos ve Ptolemaios krallıkları ile yapılan baharat ticareti olduğu düşünülmektedir, bkz. Peter Thonemann, *The Hellenistic World*, s. 38. MÖ. 2. yüzyıl tapınak envanterlerinde, Aleksandros gümüşlerinin muhafaza edildiği görülmektedir, Didyma Apollon tapınağından bir envanter kaydı için John R. Melville-Jones, *Testimonia Numaria. Greek and Latin Texts concerning ancient Greek Coinage Vol 1: Texts and Translations*, Spink, London, 1993, n. 266; 894.

MÖ. 3. yüzyıl sonunda ve MÖ. 2. yüzyıl başlarında Rhodos'un ve Pergamon'un darp ettiği *posthumous* nitelikteki Aleksandros sikkelerinin esas darp maksadının paralı askerlere yapılan ödeme olduğunu bilmekteyiz.²⁴ Benzer şekilde Audoleon da gümüş sikkeleri bu maksatla darp ettirmiş olmalıdır.

4. SONUÇ

Çok uzak bir coğrafyada basılmış olan Paionia kökenli bir III. Aleksandros *posthumous* sikkesinin Pamphylia ile Kilikia sınırında bir coğrafyada bulunuyor oluşuna ilişkin kesin bir yargıda bulunmak mümkün olmasa da büyük olasılıkla askeri nedenlerden ötürü olmalıdır. Bu noktada akla Ptolemaios Krallığı ile Seleukos Krallığı arasında MÖ. 3. yüzyıl boyunca yaşanan ve iki devletin sınır coğrafyasını meydana getirmesi nedeniyle Pamphylia ve Kilikia bölgelerini doğrudan etkileyen Suriye savaşları ve akabinde yaşanan karşılıklı askeri hareketler gelmektedir.²⁵ Unutulmamalıdır ki içerisinde burada tartışılan sikkenin örnekleri de bulunan ve III. Suriye Savaşı (MÖ. 246-241) ve hemen sonrasına tarihlenen²⁶ Meydancikkale definesinin Ptolemaiosların hakimiyetinde bulunan kale yerleşimine karşı Seleukosların yaptığı saldırı sırasında saklandığı düşünülmektedir.²⁷ Bu bağlamda Paionia kralı Audoleon'un darp ettirdiği gümüş sikke de bu tarihlerde paralı asker hareketliliği vasıtasıyla bölgeye intikal etmiş olmalıdır.

²⁴ Georges Le Rider, "La politique monétaire du Royaume de Pergame après 188", *Journal des savants*, 1989, s. 179, dn. 1.

²⁵ Bir asırdan fazla bir sürece yayılan ve altı farklı muharebeye sahne olan Suriye Savaşları için bkz. John D. Grainger, *The Syrian Wars*, Clarendon, Leiden-Boston, 2010. Küçük Asya özelinde etkileri üzerine bkz. Heinz Heinen, "The Syrian Egyptian Wars and the New Kingdoms of Asia Minor", Eds. F. W. Walbank *et al.*, *The Cambridge Ancient History, VII.1: The Hellenistic World*, Cambridge, 1984, s. 412-445; Andrew Meadows, "Deditio in Fidem: The Ptolemaic Conquest of Asia Minor", Eds. C. Smith, L. M. Yarrow, *Imperialism, Cultural Politics, and Polybius*, University Press, Oxford; New York, 2012, s. 113-133.

²⁶ Önerilen tarihlendirmeler için bkz. MÖ. 240-235: *CH VIII*, 308; Alain Davesne, Georges Le Rider, *Gülнар II. Le trésor de Meydancikkale (Cilicie Trachee, 1980) I-II*, s. 346-348; A. Davesne, "Autour des monnaies séleucides de Meydancikkale", *Le Roi et l'économie. Autonomies locales et structures royales dans l'économie de l'empire séleucide, TOPOI Suppl. Cilt 6*, Paris, 2004, s. 426-427; Julien Olivier, Bérangère Redon, "Reconsidérer la politique militaire des Lagides à la lumière des données numismatiques. Frappes et trésors monétaires aux IIIe et IIIe s. av. J.-C. (env. 294-116), Şurada: T. Faucher (ed.), *Money Rules!: The Monetary Economy of Egypt, from Persians until the beginning of Islam*, Institut français d'archéologie orientale, Le Caire, 2020, s. 105- 137; MÖ. 243/242 veya sonrası: *EH I*, 55; MÖ. 240'lar: *CH X*, 269.

²⁷ Alain Davesne, Georges Le Rider, *Gülнар II. Le trésor de Meydancikkale (Cilicie Trachee, 1980) I-II*, s. 346-348; A. Davesne, "Autour des monnaies séleucides", s. 427-428.

Katalog

Astibus ya da Damastion, Paionia

Yak. MÖ. 300-286

Öy. Sağa dönük aslan postlu Herakles başı

Ay. ΑΛΕΞΑΝΔΡ[ΟΥ]. Sola dönük, tahtta oturan Zeus, sol elinde asa, sağ elinde kartal tutmakta, sol boşlukta çelenk

Ref.: Price, 1991: n. 645

AR (*tetradrahmi*) 25 mm. 15.25 gr. 12h Alanya Ark. Müz. Env. No. 2014/196

Resim 1: Alanya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan Audoleon darbı gümüş tetradrahmi

Etik Beyan

Çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Etik Kurul Onayı

Araştırmamanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA

Arena, Gaitano, *Città di Panfilia e Pisidia sotto il dominio romano: continuità strutturali e cambiamenti funzionali*, Edizioni del Prisma, Catania, 2005.

CH= *Coin Hoards: I-X*. London 1975-.

EH=T. Faucher, A. Meadows, C. Lorber, *Egyptian Hoards I: The Ptolemies*, Le Caire, 2017.

IGCH=*An Inventory of Greek Coin Hoards*, (Ed.) M. Thompson, O. Mørholm, C. M. Kraay, New York 1973.

Davesne, Alain, Le Rider, Georges, *Gülнар II. Le tresor de Meydancikkale (Cilicie Trachee, 1980) I-II*, Éditions Recherche sur les Civilisations, Paris, 1989.

Davesne, Alain, “Autour des monnaies séleucides de Meydancikkale”, *Le Roi et l'économie. Autonomies locales et structures royales dans l'économie de l'empire séleucide*, TOPOI Suppl. Cilt 6, Paris, 2004, s. 425-436.

Gaebler, Hugo, “Zur Münzkunde der paionischen Könige – die Lage von Damastion und Pelagia”, *ZfN* Cilt 37, 1927, s. 223-253.

- Grainger, John D., *The Syrian Wars*, Mnemosyne, bibliotheca classica Batava. Supplementum, Leiden-Boston, 2010.
- Heinen, Heinz, "The Syrian Egyptian Wars and the New Kingdoms of Asia Minor", Eds. F. W. Walbank *et al.*, *The Cambridge Ancient History, VII.1: The Hellenistic World*, University Press, Cambridge, 1984, s. 412-445.
- Hellenkemper, Hansgerd, Hild, Friedrich, *Tabula Imperii byzantini 8: Lykien und Pamphylien*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2004.
- Kremydi-Sicilianou, Sophia, Marcellesi, Marie-Christine, (Eds.), *Les Alexandres après Alexandre: histoire d'une monnaie commune*, Fondation Nationale de la Recherche Scientifique, Institut de Recherches Historiques, Athènes, 2019.
- Le Rider, Georges, "Numismatique grecque", *École pratique des hautes études. 4e section, Sciences historiques et philologiques*, Annuaire 1970-1971, 1971, 241-246.
- Le Rider, Georges, "Les Alexandres d'argent en Asie Mineure et dans l'Orient Séleucide au IIIe siècle av. J.-C. (c. 275-c. 225) Remarques sur le système monétaire des Séleucides et des Ptolémées", *Journal des savants* 1986, 1986, s. 3-57.
- Le Rider, Georges, Olcay, Nekriman, "Le trésor de Kirazlı (Près d'Amasya) IGCH 1369", *Anatolia Antiqua - Eski Anadolu* 1987, 1988, s. 23-34.
- Le Rider, Georges, "La politique monétaire du Royaume de Pergame après 188", *Journal des savants*, 1989, s. 163-190.
- Le Rider, Georges, "Les deux monnaies macédoniennes des années 323-294/290", *Bulletin de correspondance hellénique*, Cilt 117, 1993, s. 491-500.
- Meadows, Andrew, "Deditio in Fidem: The Ptolemaic Conquest of Asia Minor", Eds. C. Smith, L. M. Yarrow, *Imperialism, Cultural Politics, and Polybius*, University Press, Oxford; New York, 2012, s. 113-133.
- Melville-Jones, John R., *Testimonia Numaria. Greek and Latin Texts concerning ancient Greek Coinage Vol 1: Texts and Translations*. Spink, London, 1993.
- Merker, Irwin, "The Ancient Kingdom of Paionia", *Balkan Studies*, Cilt 6, 1965, s. 35-46.
- Olivier Julien, Redon, Bérengère, "Reconsidérer la politique militaire des Lagides à la lumière des données numismatiques. Frappes et trésors monétaires aux IIIe et IIIe s. av. J.-C. (env. 294-116)", Ed. T. Faucher, *Money Rules!: The Monetary Economy of Egypt, from Persians until the beginning of Islam*, Institut français d'archéologie orientale, Le Caire, 2020, s. 105-137.
- Price, Martin Jessop, *The Coinage in the Name of Alexander the Great and Philip Arrhidaeus. A British Museum Catalogue*, Vol. I-II, Swiss Numismatic Society, Zurich 1991.
- Seyrig, Henri, "Monnaies hellénistiques, 2. Royaume de Peonie", *RN*, Cilt 5, 1963, s. 7-64.
- Thompson, Margaret, "The Armenak Hoard (IGCH 1423)", *ANSMN*, Cilt 31, 1986, s. 63-106.
- Thonemann, Peter, *The Hellenistic World: Using Coins as Sources*, University Press, Cambridge, 2015.
- Waggoner, Nancy M., "Another Alexander Tetradrachm of Audoleon", Eds. P. Naster, S. Scheers. *Sludia Paulo Naster Oblata 1: Numismatica Antiqua*, Peeters, Leiden, 1982, s. 99-104.
- Waggoner, Nancy M., "Further reflections on Audoleon and his Alexander mint", *RBN*, Cilt 129, 1983, s. 5-21.